

Seks tenkehatter – kreativ metode

Seks tenkehatter[®], originalt navn **Six Thinking Hats**[®], er en tenke- og arbeidsmetode utviklet av Edward de Bono.

Edward de Bono mener at mennesker utvikler vaner i tenkearbeidet. *Seks tenkehatter* ble til ved at de Bono identifiserte tenkevanene våre. Han mener at møter og gruppesamarbeid kan effektiviseres ved å være bevisst på å bruke forskjellige tilnærminger.

de Bono kom fram til seks slike tilnærminger, hver symbolisert med en hatt med en tydelig farge.

Metoden kan brukes både individuelt og i grupper, og en tenker seg at personene enten tar på seg virkelige hatter eller bruker hattene billedlig i en rolle for tilnærmingen. Hattene har følgende betydning:

Hvit hatt representerer informasjon, statistikk og fakta, ingen tolking eller meninger. Objektivt.
Rød hatt representerer intuisjon og følelser som ikke skal rettfærdiggjøres eller forklares. Subjektivt.
Svart hatt representerer forbehold og forsiktighet, fokuserer på farefulle sider. Objektivt.
Gul hatt representerer positive, konstruktive muligheter og håp. Tillater visjoner og drømmer. Objektivt og spekulativt.
Grønn hatt representerer det kreative og brukes til idéskaping og løsningsforslag. Lete etter alternativer. Spekulativt
Blå hatt representerer kontroll og organisering. Overblikk.

Påstått nytte av å bruke *Seks tenkehatter*-metoden er:

- produktivitetsøkning i beslutningstaking
- forbedring av tenkeprosessen/utviklingsprosessen ved at alle fokuserer på en ting av gangen
- forbedring av kommunikasjon
- oppmuntring til kreativ, parallell og sidestilt tenking
- unngår uproduktive debatter (møteplagere som opponerer og protesterer)

Gjennomfør møtet/prosessen på følgende måte:

Start med at alle får beskjed om å ta på seg **blå hatt** for å diskutere ledelse og gjennomføringen av møtet og for å komme fram til målsettinger.

Så kan diskusjonen gå over til **rød hatt**-tenking med formål å samle opp meninger og reaksjoner på problemet. Denne fasen kan også fastsette rammer som skal gjelde for den løsningen som gruppen skal fram til.

Videre kan diskusjonen bevege seg til **grønn hatt** for idégenerering.

En neste fase kan være veksling mellom **hvit hatt** og **svart hatt** for å få fram faktainformasjon og kritikk mot løsningssettet.

Den siste fasen er **blå hatt** for å beslutte en løsning.

Ettersom alle deltakerne i en gruppe fokuserer på en spesiell tilnærming (farge) av gangen, blir det til at gruppen samarbeider bedre enn om en person skulle få lov til å reagere emosjonelt (rød hatt) samtidig som en annen person forsøker å være nøytral (hvit hatt), og enda en annen person samtidig opptre kritisk til punktene som kommer fram fra diskusjonen (svart hatt).

Mulig kritikk og utfordringer

må være fysisk tilstede	Nei. Enten kan man være tilstede sammen og bruke hatter fysisk. Eller man kan bruke hattefargene som en mental situasjon. Det krever ikke at vi er i sammen rom. Vi kan være på Skype, telefon/videokonferanse eller annen online kommunikasjon.
tidsbruket pr hatt må disiplineres	Ja, tidsbruk er alltid en utfordring. Alle møter og temaer bør tidsbegrenses på forhånd eller ved møtestart. Vi bruker alltid den tiden som er avsatt og gjerne litt til.
må trene i bruken av metoden	Ja, alle metoder som en gruppe skal benytte, må trenes på. Første gangen blir det mye fokus på «hatten» og teknikken. Etter hvert blir det bare et system vi holder på med i løsningsprosessen.
tullele	Nei, fysiske hatter kan tilføre farge og glede i samarbeidet, og det gir motivasjon og inspirasjon i løsningsarbeidet. Vi kan alle visualisere hattene og fargene for lettere å fokusere på det stadiet vi er i løsningsprosessen.

Slik kan du bruke verktøyet

- Begynn med å organisere arbeidet (blå hatt)
 - Bli enige om hvem som skal lede gruppen
 - Bli enige om hva som er møtets oppgave
- Bli enige om den mest nyttige rekkefølgen på bruk av hattene:
 - Det er lurt å bruke én hatt, for etterpå å bruke motsatt hatt for å skape balanse
 - En nyttig sekvens av hatter og hattebytte for idéhøsting kan være: grønn, gul, svart, hvit og til slutt den røde og blå for å vurdere om idéen skal videreutvikles fremover.
 - De seks hattene kan brukes i ulike rekkefølger ut fra ulike situasjoner
- Bli enige om hvor lang tid dere skal bruke på hver hatt.
 - Det er best med en tidsfrist for hver hatt
 - Deltakerne blir tryggere og får oversikt
 - Bruk gjerne 4-5 minutter for hver hatt
 - Gjenta deretter runden med hatter dersom det er nødvendig
- Still ledende spørsmål for å komme i gang med tenkning ut fra de ulike hattefargene:
 - Hva er fakta? Hva vet vi? (hvit)
 - Hva synes du om dette? Hva er din magesfølelse? (rød)
 - Hva kan gå galt? (svart)
 - Lag en liste over alle fordelene (gul)
 - Finnes det en annen måte å se dette på? (grønn)
 - Kan du oppsummere våre funn så langt? Hva synes mest fornuftig ut fra det vi vet nå? (blå)
- Diskuter problemstillingen og mulige løsninger ut fra hver hattefarge/hvert perspektiv

